

Pensumliste for videreutdanning i familieterapi og systemisk praksis, Studieåret 2018 – 2019, for kull 18

Godkjent av rektor 21.februar 2018

Siste endret 08.08.18, 29.08.18, 20.12.18, 09.01.19, 07.02.19

Pensum består av både obligatorisk og studentvalgt litteratur. Pensum er tilgjengelig på ulike måter:

Bøker som studentene må kjøpe eller låne selv.

Pensum merket med en stjerne * er tilgjengelig i digitalt kompendium på Itslearning.

Pensum merket med to stjerner ** er tilgjengelig på Itslearning i mappen PDF kopier

For artikler som er tilgjengelige i tidsskrifter Høgskolen abonnerer på, se info på Itslearning om hvordan disse kan hentes ut.

For artikler eller andre publikasjoner som ligger åpent tilgjengelig på internett er det lagt inn link til disse i pensumlisten og studentene må selv laste dem ned fra internett.

Omfang av sider og sideantall står i parentes etter referansen. Dette er ikke en del av referansen, men er kun til internt bruk for lærere og administrasjonen.

Innhold:

Grunnlagsforståelse og praksis del 1

Grunnlagsforståelse og praksis del 2

Faglige tilnærminger og praksis del 1

Faglige tilnærminger og praksis del 2

Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis

Pensum Grunnlagsforståelse og praksis del 1, 15 studiepoeng

Pensumramme: 1125 sider.

Felles

- **Bateson, G. (2005). Social planlægning og begrebet deuterolæring. I G. Bateson (Red.), *Mentale systemers økologi* (s.179-192). København: Akademisk forlag. 13 sider
- **Bateson, G. (2005). En teori om leg og fantasi. I G. Bateson (Red.), *Mentale systemers økologi* (s.193-207). København: Akademisk forlag. (14 s.)
- **Bateson, G. (2005). Mod en teori om skizofreni. I G. Bateson (Red.), *Mentale systemers økologi* (s. 214-236). København: Akademisk forlag. (22 s.)
- Capra, F. & Luisi, P.L. (2016). *Liv System Helhed*. (s. 25-174) København: Mindspace. (149 s.)
- Cruikshank, J. (2012). Positioning positivism, critical realism and social constructionism in the health sciences: a philosophical orientation. *Nursing Inquiry*, 19(1), 71-82. Hentet fra <http://ezproxy.vid.no/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=c8h&AN=104621239&site=ehost-live> (11 s.)
- D'Arigo-Patrick, J., Hoff, C., Knudson-Martin, C. & Tuttle, A. (2017). Navigating Critical Theory and Postmodernism: Social Justice and Therapist Power in Family Therapy. *Family Process*, 56(3), 574-588. (14 s.) Hentes fra Oria.
- **Dallos, R. & Vetere, A. (2017). Systemic Practice and Narratives of Attachment. *Human Systems: The Journal of Therapy, Consultation & Training*, 28(1), 55-71. (16 s.)
- Gergen, K.J. (2010). *En invitation til social konstruktion*, 2. udgave. København: Mindspace. (216 s.)
- Jensen, P. & Ulleberg, I. (2011). *Mellom ordene. Kommunikasjon i profesjonell praksis*. Oslo: Gyldendal akademisk. (300 s.)
- Thagaard, T. (2009). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. (s.11-46). Bergen: Fagbokforlaget. (35 s.)
- **Zimmerman, J. (2017). Neuro-narrative Therapy: Brain Science, Narrative Therapy, Poststructuralism and Preferred Identities. *Journal of Systemic Therapies*, 36(2), 12-26. (14 s.)

Praksis, veiledning og personlig og profesjonell utvikling

Felles

- Cecchin, G, Lane, G. & Ray, W.A. (2012). *Uærbødighet og fordomme*. København: Mindspace (120 s)
- **Hoyt, M. (2006). Postmodernism, The relational Self, and Beyond. I K. A. Gergen (Red.), *Therapeutic Realities: Collaboration, oppression and Relational Flow*. (s. 227-249)

Ohio: Taos Institute Publication. (22 s.)

**Lang, P., Cronen, V. & Little, M. (2005). Den systemisk professionelle: handlingsdomæner og spørgsmålet om neutralitet. *Erhvervspsykolog*, 3(2), 36-52. (16 s.)

McNamee, S. (2010). The self beyond words: comment on 'Is there a place for individual subjectivity within a social constructionist epistemology'. *Journal of Family Therapy*, 32(4), 358-361. Hentet fra <http://ezproxy.vid.no/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=sih&AN=54121025&site=ehost-live> 3 sider

Vedeler, A. H. (2017). Johns stemme. *Fokus på familien*, 45(3), 246-248. Hentes fra databasen Idunn. (3 s.)

Systemisk praksis

Aamodt, I. (2009). Grenser for makt og ansvar – Institusjonelle rammebetingelser og praktisk handling i samarbeidet mellom barneverntjenesten og psykisk helsevern for barn og unge (BUP). *Fokus på familien*, 38(1), 3-18. Hentes fra databasen Idunn. (15 s)

**Haene, de L. & Rober, P. (2016) Looking for a Home: An exploration of Jacques Derrida's notion of hospitality in family therapy practice with refugees. I McCarthy, I. & G. Simon (Red.), *Systemic Therapy as Transformative Practice*. (s. 94-110). UK: Everything is Connected. (16 s.)

Par- og familierapi

Ekeland, T-J., Aurdal, Å. & Myklebust, I.S. (2014). Når staten vil være terapeut. *Fokus på familien*, 42(2), 139-157. Hentes fra databasen Idunn. (18 s.).

**Flaskas, C., Mason, B. & Perlesz, A. (2005). Systems of the heart: evoking the feeling self in family therapy. I D. Pocock (Red.), *The Space between*. (s. 127-139) London: Karnac. (12 s.)

Grunnlagsforståelse og praksis, del 2, 15 studiepoeng

Pensumramme 1125 sider

Felles

- Anderson, H. (2003). *Samtale, språk og terapi*. København: Hans Reizelts forlag (kap.10; 35 s.)
- * Andersen, T. (2011) Et samarbeid, av noen kalt veiledning. I Rønnestad, M. H & S. Reichelt (Red.), *Veiledning i psykoterapeutisk arbeid*. (s. 89-95). Oslo: Universitetsforlaget. (6 s.)
- Bergset, K. (2011). Systemisk familierapi og interkulturell kompetanse. *Fokus på familien*, 40(3), 180-195. Hentes fra database Idunn. (15 s.)
- Buch-Hansen, H. & Nielsen, P. (2005 eller 2014). *Kritisk realisme*. Roskilde: Samfundslitteratur Universitetsforlag. (Kap 5 og 7; s. 71-89 og s. 101-106; 23 s.)
- Ellingsæter, A.L. & Widerberg, K. (2012). *Velferdsstatens familier: nye sosiologiske perspektiver* (Kap. 3, 9, 13, 15). Oslo: Gyldendal akademisk. (70 s.)
- Jensen, P. (2006). Hvordan kan «den store psykoterapidebatten» påvirke forståelsen av familierapiforskningen? *Fokus på familien*, 34(2), 91-106. Hentes fra databasen Idunn. (15 s.)
- **Jensen, P. (2007). On Learning from Experience: Personal and Private Experiences as the Context for Psychotherapeutic Practice. *Clinical child psychology and psychiatry*, 12(3), 375-384. (9 s.)
- Jensen, P. (2009). Virkningsdiskursen – Hvordan spørsmålet «hva virker i terapi?» har kommet til å dominere psykoterapiforskningen og vår egen forståelse av terapi. *Fokus på familien*, 37(3), 194-201. Hentes fra databasen Idunn. (7 s.)
- Jensen, P. (2009). *Ansikt til ansikt*. 2.utgave. Oslo: Gyldendal akademisk. (220 s.)
- * Johnsen, A., Sundet, R. & Torsteinsson, V.W. (2000). *Samspill og selvopplevelse – nye veier til relasjonsorienterte terapier*. (s. 19-35) Oslo: Tano Aschehoug. (16 s.)
- **Lorentzen, J. & Mühleisen, W. (2013). Å være sammen: intimitetens nye kulturelle vilkår (s. 29-55). Oslo: Akademika forlag. (26 s.)
- **Lund-Jacobsen, D. & Wermer, A. (2001). Invitation til nysgjerrighet: en systemisk tilgang i supervision. *Fokus på familien*, 29(1), 36-49.
- **Minuchin, S. (1996). Konstruktivismens forførelse: at definere magten væk vil ikke få den til at forsvinde. *Fokus på familien*, 24(1), 52-57. Hentes fra databasen Idunn. (5 s.)
- Snævarr, S. (2017). *Vitenskapesfilosofi for humaniora. En kritisk innføring*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (Kap 1,2,3,7,11,13,14,15,16,17; 133 s.)
- **Taptiklis, T. (2015). At skabe mening med John Shotter. I J. Shotter (Red.), *Bevægelige verdener. Prospektive begreber til situerede sociale undersøgelser* (s. 169-195). København: Forlaget Mindspace. (26 s.)

* Tjersland, O.A. og Eriksen, P. (1994). Fra karaktertrekk til relasjoner og språk. I S. Reichelt (Red). *Psykologi i forandring* (s. 125-144). Oslo: Norsk Psykolog forening. (19 s.)

Weingarten, K. (1998). The small and the ordinary: The daily practice of a postmodern narrative therapy. *Family process*, 37(1), 3-15. (12 s.) Hentes fra: <https://onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.vid.no/doi/epdf/10.1111/j.1545-5300.1998.00003.x>

Praksis, veiledning og personlig og profesjonell utvikling

Felles

Andersen, T. (2005) *Reflekterende prosesser: samtaler og samtaler om samtalerne*. 3. udg. København: Dansk Psykologisk Forlag. (135 s.)

Elliasen, H. & Seikkula, J. (2006). *Reflekterende prosesser i praksis*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap 1 og 6; 36 s.)

* Hart, S. (2011). *Psykoterapi og samhörighet. Den følsomme hjernen*. (s. 187- 198) Oslo: Gyldendal. (11 s.)

Vedeler, G. H. (2011). Familien som ressurs i psykososialt arbeid, del I. *Fokus på familien*, 39(4), 263-282. Hentes fra databasen Idunn. (19 s.)

Vedeler, G. H. (2012). Familien som ressurs i psykososialt arbeid, del II. *Fokus på familien*, 40(1), 27-48. Hentes fra databasen Idunn. (21 s.)

Vetere, A. & Stratton, P. (2016). *Interacting Selves. Systemic solutions for personal and professional development*. Abingdon: Taylor & Francis Group (kap 1,2,3,4; 64 s.)

Systemisk praksis

Rørvik, A. (2017). Barn i skyggen av foreldrenes vansker – utfordringer for hjelperne. En systemisk analyse av praksiserfaringer fra et lavterskeltilbud for gravide og småbarnsfamilier der foreldrene har psykisk lidelse eller rusmiddelavhengighet. *Fokus på familien* 45(3): 186-204. (28 s.)

Par- og familieterapi

Elliasen, H. & Seikkula, J. (2006). *Reflekterende prosesser i praksis*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap 2, 7 og 9; 39 s.)

Pensum: Faglige tilnæringer og praksis, del 1, 10 studiepoeng,

Pensumramme: 750 sider

Felles

- Anderson, H. (2003). *Samtale, språk og terapi*. København: Hans Reizelts forlag. (Hele boka minus kap 10; 265 s.)
- Berg, I., K. & Dejong, P. (2005) *Løsningsskapende samtaler*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (Kap 1,2,3,4,5,6,7; 146 sider)
- Bergset, K. (2004). MRI sin korttidsterapimodell i eit konstruktivistisk perspektiv. *Fokus på familien*, 32(1), 4-24. Hentes fra databasen Idunn. (20 s.)
- Bertrando, P. (2007). *The Dialogical Therapist. Dialogue in Systemic Practice*. London: Karnac Books (170 s.)
- *Gehart, D. (2016). *Theory and treatment planning in Family Therapy. A Competency-Bases Approach. Strategic Therapy*. Cengage Learning. (s. 47-65 og 103-120) Northridge: California State University.
- Lundby, G (1998). *Historier og terapi. Om narrativer, konstruksjonisme og nyskriving av historier*. Oslo: Tano Aschehoug. (Kap 1-6; 140 s.)
- *Minuchin, S., Nichols, M. P. & Lee, W.Y. (2010). *Vurdering af familier og par. Fra symptom til system – en firetrinsmodell i to sessioner*. København: Dansk psykologisk forlag. (Kapitel 1; 18 s.)

Praksis, veiledning og personlig og profesjonell utvikling

Felles

- **Reichelt, H. (1999) Familieterapi og makt. *Fokus på familien*, 27(1), 21-44. (23 s.)
- *Stern, D. (2004). *Det nuværende øjeblik. Det nuværende øjeblik og psykoterapi*. (Kap 9 s. 149-161) København: Hans Reitzels forlag. (12 s.)
- Vetere, A. & Stratton, P. (2016). *Interacting Selves. Systemic solutions for personal and professional development* (kap 5 og 6; 34 s.)
- **Weingarten, K. (1992). A consideration of intimate and non- intimate interactions in therapy. *Family Process*, 31(1), 45-59. (14 s.)

Faglige tilnærminger og praksis, del 2, 15 studiepoeng

Pensumramme 1125 sider

Felles

- Bagge, R. F. (2007). Refleksjoner omkring begrepet «ikke-vitende posisjon». *Fokus på familien*, 35(2), 113-126. Hentes fra databasen Idunn (13 s.)
- Bagge, R. F. (2011). Hvordan bruke forforståelsen når jeg ikke kan vite noe om den andre? *Fokus på familien*, 40(1), 25-44. Hentes fra databasen Idunn (19 s.)
- Johnsen, A. & Torsteinsson V.W. (2012). *Lærebok i familierapi*. (s. 47-263) Oslo: Universitetsforlaget. (210 s.)
- Meares, R. (2000). *Intimacy & Alienation*. Abingdon: Routledge (138 s.)
- **Palazzoli, M. S., Boscolo, L., Cecchin, G. & Prata, G. (1980). The Problem of the Referring Person. *Journal of marital and family therapy*, 6(1), 3-9 (6 s.)
- Øfsti, A. (2010). *Parterapi*. Oslo: Universitetsforlaget (122 s.)

Praksis, veiledning og personlig og profesjonell utvikling

Felles

- Bagge, R. F. (2002). "Prosessintervju" som terapeutisk virkemiddel: en modell for evaluering av samarbeidet mellom foreldre og terapeut på en familieavdeling. *Fokus på familien*, 30(2), 125-136. Hentes fra databasen Idunn. (11 s.)
- Hatcher, S. L., Kipper-Smith, A., Waddell, M., Uhe, M., West, J. S., Boothe, J. H., Frye, J. M., Tighe, K., Usselman, K. L. & Gingras, P. (2012). What therapists learn from psychotherapy clients: effects on personal and professional lives. *The Qualitative Report*, 17(48), 1-21. Hentet fra <http://www.nova.edu/ssss/QR/QR17/hatcher.pdf> (20 s.)
- Hedges, F. (2005). *An Introduction to systemic therapy with individuals. A social constructionist approach*. New York: Palgrave Macmillan. (168 s.)
- Hertz, S. (2011). *Barne- og ungdomspsykiatri*. Oslo: Gyldendal Akademisk (Del 1 og 2; 130 s.)
- Holmgren, A. (2008). *Terapifortællinger*. København: Dansk psykologisk forlag (264 s.)
- *Quershi A., N. (2009). Kultursensitivitet i profesjonell yrkesutøvelse. I Eide, K. Quershi A. N., Rugkåsa M. & H. Vike (Red.), *Over profesjonelle barrierer*. (s. 206 – 230) Oslo: Gyldendal akademisk. (14 s.)
- Westmark, T. (2009). At tale er at handle – Fokus på initiativer i unges fortællinger. *Fokus på familien*, 38(1), 20-35. Hentes fra databasen Idunn. (15 s.)
- *Øvreeide H. & Hafstad R. (2016). Det tredje ansikt i barnets relasjoner. I Haavind, H & H. Øvreeide (Red.), *Barn og unge i psykoterapi*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (Kap 5; 32 s.)

Systemisk praksis

Elliasen, H. & Seikkula, J. (2006). *Reflekterende prosesser i praksis*. Oslo: Universitetsforlaget. (Kap 4, 5, og 13; 40 s.)

Lang, P & McAdam, E. (2010). *Anerkendende arbejde i skoler*. København: Mindspace forlag. (150 s.)

Par- og familieterapi

Hansson, K. & Cederblad, M. (2012). Salutogen familjeterapi. *Fokus på familien*, 40(3), 244-264. Hentes fra databasen Idunn. (20 s.)

Ness, O. (2017). *Håndbok i parterapi*. Oslo: Fagbokforlaget . (s. 19-108; 90 s.)

Livssyn, verdier og relasjoner i profesjonell praksis, 5 studiepoeng

Pensumramme 375 sider

Felles

- Aadland, E. (2010). Values in professional practice: Towards a critical reflective methodology. *Journal of business ethics*, 97(3): 461-472. (11 s.) Hentes fra <http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/98881/aadland.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Aadland, E. & Skjørshammer, M. (2017). "Hvordan forske på verdier i organisasjoner. En litteraturstudie av verdiforskning i helsetjenesten". I Askeland, H. & Aadland, E. *Verdibevisst ledelse*. Oslo: Cappelen Dam, s. 323-372 49 sider
- Askeland, G. A. (2006). Kritisk reflekterende – mer enn å reflektere og kritisere. *Nordisk sosialt arbeid*, 26(2): 123-134. (11 s.). Hentes fra databasen Idunn
- Askeland, H. & Aadland, E. (2017). «Hvordan forske på verdier, og hva tjener de til?» I Askeland, H. & Aadland, E. *Verdibevisst ledelse*. (s. 26-49). Oslo: Cappelen Damm, (23 s.)
- Beaman, L. G. (2014). Deep equality as an alternative to accommodation and tolerance. *Nordic journal of religion and society*, 27(2): 89-111. (23 s.)
- Börjesson, B. (2001). "Varning för etik". I Utan fast punkt: Om förvaltning, kunskap, språk och etik i socialt arbete. Stockholm: Socialstyrelsen. Tilgjengelig online: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:397051/FULLTEXT01.pdf> (15 sider)
- Breievne, G. (2014). Lukt og lidelse: fortolkning og håndtering av ubehagelig lukt i hjemmesykepleie. (s. 154-171) Oslo: Institutt for helse og samfunn, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo, (18 s.)
- Christie, N. (2009). *Små ord for store spørsmål*. (s. 9-20) Oslo: Universitetsforlaget. (11 s.)
- Dietrich, S. (2014). Reflections on core aspects of diaconal theory. I Dietrich, S. (Red.), *Diakonia as Christian social practice: an introduction*. (s. 13-27) Oxford: Regnum. (15 s.)
- Dinham, A. (2017). "Religious Literacy in Public and Professional Settings". I Crisp, B. (Red.), *Routledge International Handbook of Religion, Spirituality and Social Work*. (s. 257-264) Melbourne: Routledge. (8 s.)
- Engebretsen, E. & Heggen, K. (2012). *Makt på nye måter*. (s. 13-34) Oslo: Universitetsforlaget. (21 s.)
- Fossestøl, B. (2016). Moralsk ansvar - den profesjonelles private dilemma? I Kroken, R. M. & Jacob, O. (Red.), *Forvaltning av makt og moral i velferdsstaten: Fra sosialt arbeid til "arbeid med deg selv"?* (s. 42-63) Oslo: Gyldendal Akademisk. (21 s.)
- Furseth, I. (2015). "Et religiøst landskap i endring 1988-2013". I *Religionenes tilbakekomst i offentligheten? Religion, politikk, medier, stat og sivilsamfunn i Norge siden 1980-tallet*. (s. 21-37) Oslo: Universitetsforlaget. (16 s.)

- Grimen, H. (2008). Profesjon og profesjonsmoral. I Molander, A. & Terum, L. I. (Red.), *Profesjonsstudier*. (s. 144-160) Oslo: Universitetsforlaget (16 s.)
- Hafstad, K. (2017). "Det fremmede". I Lid, I. M og Wyller, T. (Red.), *Rom for etikk. Fortellinger om ambivalens*. (s. 149-166) Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (17 s.)
- Kroken, R. (2006). Dersom moralsk ansvar omformes til teknisk ansvar. *Nordisk sosialt arbeid*, 26(2): 155-166 (11 s.). Hentes fra databasen Idunn.
- Lid, I. M. (2017). "Medborgerskap i spennet mellom ekskludering og inkludering". I Lid, I. M & Wyller, T. (Red), *Rom for etikk. Fortellinger om ambivalens*. (s. 35-54) Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (19 s.)
- Rugkåsa, M. (2008). Majoriteten som premissleverandør i "flerkulturelt" arbeid. I A. M. Otterstad (Red.), *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold: fra utsikt til innsikt*. (s. 78-95) Oslo: Universitetsforlaget. (18 s.)
- Schmidt, U. (2010). "Norge: et religiøst pluralistisk samfunn? I Botvar, P. K. & Schmidt, U. (Red.), *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*. (s. 25-43) Oslo: Universitetsforlaget. (18 s.)
- Stålsett, S. (2017). "Flukten som teologisk sted. Om prekær migrasjonserfaring, diakoni og teologisk produksjon". *Tidsskrift for praktisk teologi* 34(1): 4-12 (8 s.)
- Thurèn, T. (2001). "Språkets makt och makten över språket". I *Utan fast punkt: Om förvaltning, knuskap, språk och etik i socialt arbete*. Stockholm: Socialstyrelsen. Tilgjengelig online: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:397051/FULLTEXT01.pdf>. 14 sider